

Nedávno jeden z našich známých, který si tuto povídku přečetl ve francouzštině, jel služebně do Budapešti. V hotelu se dal do řeči s Maďarkou a zeptal se jí, když spolu jeli ve výtahu: "Odpovídá tato povídka skutečnosti?" Dáma lehce zbledla, zastavila výtah mezi dvěma poschodími a tiše odpověděla: "Ano, je to pravda, ale je o tom nebezpečné mluvit."

"Skutečnost nevypadá vždy pravděpodobně," řekl mě otec Norbert. "Na začátku svého pobytu jsem se snažil opatrně seznámit své posluchače s určitými fakty, ale to u nich vyvolávalo úsměv. Teď mlčím. Jak také vysvětlit, co je to boj bezbožníků s Bohem ne slovy ale ve skutečnosti, tomu, kdo to neprožil na vlastní kůži? U nás se nenávist zhmotňuje a láska se vtěluje. Na útoky pekla Bůh odpovídá charismaty jako za dob prvních křesťanů."

Ale to je právě to, čím náš racionalistický Západ nemůže přijmout. V tomto bodě se někteří katolíci podobají našim komunistům: každý zázrak je šokuje

Setkala jsem se s otcem Norbertem v domě maďarských emigrantů, kde mě na mou prosbu přijali. Byl jedním z posledních přeživších svědků povstání a nosil na své tváři, vysílené utrpením a nespavostí, zřejmé stopy tohoto utrpení. Doufala jsem, že se seznámím s podrobnostmi. Asi hodinu jsme hovořili o různých událostech z tisku. Jeho tvář byla kamenná jako při výslechu. Jak se dostat hlouběji přes tuto jakoby neproniknutelnou clonu?

"To všechno víme," řekla jsem mu. "Vypravujte mi raději o duchovním odboji maďarského lidu, o tom, co zůstane i pře s viditelnou-překážku-porážku." A tehdy se rozohnil: "Proč na tom trvat? Skutečnost není vždy pravděpodobná."

Tehdy jsem pochopila, jak psychologický šok utrpěl při kontaktu s rutinnou některých našich dobročinných křesťanských organizací. Moje neskromná otázka prorazila otvor. Otec Norbert prudce změnil tón. Pocítil důvěru? Halucinační vzpomínky, fakta vyvracející všechny argumenty Zdravého rozumu, hrdinské činy nebo činy mučedníků, charismata na pozadí skromného každodenního života, sjednocení božského s lidským v jejich nepostižitelném spojení- všechno to se nezadržitelně hnalo jako dlouho zdřízovaný proud. Na mě pouze bylo, abych mlčela...a poslouchala.

"Ovšem, říkal otec Norbert, v první řadě nás ohromují hrdinské činy dospělých, ale hrdinství dětí, v nichž se milost křtu projevuje ještě se zvláštní silou, nebudí takovou pozornost. Jenom andělé jsou svědky schopnosti duchovního odporu našich dětí/duchovní odolnosti/. Zůstávají ve stínu stínu své malosti a své pokory, protože nejsou schopny dát svým myšlenkám a citům literární formu a nechápou velikost některých slov a dějů-zdá se jim totiž, že jsou zcela přirozené a samozřejmé, s výjimkou případů, kdy je překvapí, nebo kdy Bůh dopustí zvláštní jev bijící do očí.

Například ve škole č.3, odkud mě vyhnali/byl jsem tam zpovědník před sovětskou okupací/ došlo k zajímavému faktu, ale nemám chuť o něm mluvit, protože naši "inteligenti" mě budou považovat za blázna.

Chvilku váhal.

"Možná mi nevěříte, stejně jako já sám bych tomu nebyl věřil před takovými dvaceti lety. Ale to, co se stalo, je jako rána palicí po hlavě. Je možno vysvětlovat události slovní chytristikou, avšak to, co se stalo, mluví samo za sebe. V případě, o kterém je řeč, je nutné připustit buď kolektivní halucinaci třídy s 32 žáky a učitelkou v čele, nebo přijmout ho za skutečný jev. O nás o tom nikdo nepochybuje. Ale nikdy nezapomenu na posměšné úsměvy a pohledy, které provázely mé vyprávění zde na Západě."

"Vy vzbuzujete mou zvědavost čím dál tím víc. Otče Norberte nezkoušejte už moji trpělivost. To vyprávění..."

Řeknu vám čistou pravdu. Jen mi dovoluňte, abych změnil jména a zahladil stopy. Vždyť jde o Maďarsko, kde se za pravdu platí krví."

Stalo se to v malém městečku, kde žije 1500 obyvatel. Učitelka obecné školy byla zapřísáhlá ateistka. Vyučovala zcela podle základních tezí dialektického materialismu, jenž neuznává Boha. Využívala každé vhodné příležitosti, aby ponížila a zesměšnila naši víru, aby se jí vysmála. Její program byl prostý: vychovat malé ateisty.

Zastrašené děti se neodvažovaly bránit. Avšak jejich rodiny byly věřící a hluboce oddané víře a náboženským zvyklostem. Byl jsem tam farářem, na vyučování náboženství jsem shromažďoval dobročinu v kostele. V Maďarsku, podobně jako v jiných komunistických zemích, se vyučování vede ve dvou protikladných směrech: jak potom chcete, aby se v tom nevinné dětské duše vyznaly? Ale právě v takových chvílích působí milost a v případě potřeby zvláštním způsobem pomáhá.

Na naše děti neudělaly celkem zvláštní dojem ty povídky, které jim neustále povídala paní Gertruda, tak se jmenovala učitelka. Já jsem dělal co jen bylo možné, abych je utvrdil ve víře, radil jsem jim, aby častěji chodily ke sv. přijímání. Doslovně je napadala: byly tehle jejími obětními beránky. Bylo to zvláštní: Gertruda snad byla obdařena jakýmsi zvláštním tajemným citem, který rěsně odhaloval, které z dětí bylo u sv. přijímání. Samozřejmě ji mohl upozorňovat nějaký donašeč, ale tady si musíme uvědomit, že je k tomu nutná určitá doba. Díky novým předpisům o postě před sv. přijímáním mohly děti pojíst doma něco teplého než šly do kostela cestou do školy. Některé ke sv. přijímání přistupovaly, jiné ne. Ale Gertruda je rozeznala hned jediným pohledem v první hodně. Kdo jí mohl ukázat tyhle děti za takový krátký časový úsek? Co se týká nás, nepovažovali jsme tuto možnost za reálnou. Farnost byla svorná, zvláště děti...

Ve 4.A byla malá desetiletá holčička, jmenovala se Angelika. Byla velice šikovná, nadaná, vždy první ve třídě. Přítelkyně jí nezáviděly, protože měla zlaté srdce a snažila se jim pomoci jak jen mohla.

Jednou za mnou přišla a prosila mě, abych jí dovolil přijímat denně.

"Chápeš co na sebe bereš?" zeptal jsem se jí. Rozesmála se jako dítě hodlající provést nezbedný kousek. "Otče, "jí" se nepodaří, aby mě dostala, ujišťuji vás. Budu pracovat ještě líp." Ty dny, kdy jdu ke sv. přijímání, se cítím silnější. A vy mi říkáváte, že musím dávat dobrý příklad. K tomu potřebuji mnoho síly." Souhlasil jsem, ale v duši jsem cítil jakési znepokojení

Od té doby se 4.A stala malým peklem, Angelina výborně uměla zadané úkoly, ale učitelka ji začala nenávidět a stále ji hubovala. Dítě se drželo, ale znatelně bledlo. "Angeliko, vždyť je to velice těžké." "Ale ne otče. Pán trpěl ještě víc, když po něm plivali. A mě to ještě nikdo neudělal." V hloubi duše jsem byl jejím hrdinstvím nadšen. Na špatné zacházení si nestěžovala Angelika, ale řekly to její spolužačky. Každý den mi se slzami vyprávěly o gertrudiných "činech". Nemohla se jí dostat na kobytku kvůli učení, a proto se snažila otrást její vírou.

Síly byly nerovná a utrpení kruté. Angelika nenalézala odpověď na každý Gertrudin argument - ta zapomínala na plán učiva a seznamovala třídu co nejúplněji s ateismem.

Děvče stálo mlčky se sklopenou hlavou a potlačovalo vzlykot. Její víra byla neotřesitelná, ale jak ji bránit?

Od listopadu se hodiny ve 4.A změnilly v soustavný boj mezi učitelkou a tímto desetiletým dítětem. Navenek první vítězila a měla vždy poslední slovo. Takže proč ta sveřepá vytrvalost? Angelinino mlčení ji zdějemě dopalovalo. Přestrašená děvčata přišla za mnou s ^{o prosbu} pomocí. Co jsem mohl dělat? Jen bych situaci zhoršil. Bohu díky, Angelina se držela statečně. Zbývalo jen se modlit a modlit, co síly stačí.

Zvěst o tom se rozšířila po městečku a okolí. Rodiče mi nikdy nevytkli, že jsem Angelině dovolil přijímat denně. Pro nikoho nebylo tajemstvím, že v tomto křehkém děvčátku učitelka sáhla na společný majetek, na poklad naší víry. I rodiče Angelinu podporovali. Stala se v místě slavnou. Všichni oceňovali její statečnost a pevnost, ale ona to nechápala a cítila se pokřivená, že se nemohla zastávat své víry.

Několik dní před vánocemi začala Gertruda s promyšlenou krutou hrou, které podle jejího mínění musí zasadit rozhodující ránu všem babským rředsudkům, které nakazily školu. Scéna si zaslouží, aby byla předvedena v úplnosti.

"Co děvče uděláš, když tě rodiče volají?"

"Jdu k nim", nesměle odpovídá dítě.

"Výborně! slyšíš, že tě volají a hned jako poslušné dítě jdeš. Aco se stane, když tvoji rodiče zavolají kominíka?"

"Přijde," říká Angelika.

Její ubohé srdéčko bije zrychleně, tuší lečku, ale nechápe, v čem vězí. A Gertruda pokračuje. "Oči jí švítily jako kočce, když si pohrává s myší," vyprávěla mi jedna z jejích malých přítelkyň. "Její obličej byl zlý, strašně zlý."

"Velmi dobře, dítě! Kominík, přijde, protože existuje."

Chvilé mlčení.

"ty přijdeš, protože existuješ. Ale dějme tomu, že tvoji rodiče zavolají tvoji zemřelou babičku, Přijde?"

"Ne, myslím že ne."

"Bravo. A jestli zavolají babu Jagu? Nebo Červenou Karkulku nebo vodníka? Máš ráda pohádky? No tak, copak se stane v tomto případě?"

"Nikdo nepřijde, protože jsou to pohádky."

Angelina zvedne své jasné oči, ale hned je sklopí. "Bylo mi zle z jejích očí." řekne mi potom naivně. Dialog pokračuje.

"Výborně, výborně," triumfuje učitelka, "člověk by si myslel, že jsi dnes zmoudřela. Tak vidíte děti, že živí na zavolání odpovídají. A naopak, ti kdo neodpovídají, nežijí, nebo přestali existovat. JE to jasné, že?"

"Ano," odpověděla třída sborem.

"Teď si uděláme malý pokus." Pak se obrátila k Angelině a řekla:

"Jdi ven, dítě." Děvčátko váhá, potom vyjde z lavice. Dveře se tiše zavřou za její tichou postavičkou. "A teď já děti zavolejte."

"Angelino! Angelino! Volá 30 dětských hlásků.

Všichni si vážně myslí, že je to jen hra.

Angelina vchází celá rozpačitá. Učitelka se snaží mírnit svoje uspokojení z tohoto efektu.

"Zřejmě jsme téhož mínění," říká. "Jestliže zavoláte někoho, kdo existuje, pak přijde. Jestli zavoláte někoho, kdo neexistuje, nepřijde a ani nemůže přijít. Angelina je zde. Žije, slyší a když jí zavoláte, přijde.

A teď předpokládejme, že zavoláte Ježíška. Věří někdo v Ježíška?"

Nastává chvíle mlčení. Potom několik nesmělých hlasů odpovídá: "Ano, ano..."

"A ty dítě, ještě věříš, že Ježíšek slyší když ho zavoláš?"

Angelina náhle pocítila ulehčení. S náhlým nadšením odpověděla:

"Ano, věřím že mě slyší."

"Velmi dobře. Uděláme pokus. Viděl jste právě, jak Angelina vstoupila, když jste jí zavolali? Jestli Ježíšek existuje, uslyší naše volání. Zavolejte ho všechny naráz a hodně hlasitě: "Přiď, Ježíšku!" Raz, dva, tři, všechny naráz!

Děvčátka sklopila hlavy. Do těžkého, taškného mlčení, se ozývá zlomyslný smích: "To je to, k čemu jsem vás chtěla přivést! Tady je můj důkaz! Vy si ho netroufáte zavolat proto, že víte, že nepřijde, ten váš Ježíšek! A jestliže vás neslyší, je to proto, že neexistuje, jako neexistuje baba Jaga a vodník. Protože je to pouze mýtus... historika pro hloupé ženy, brunla-jící modlitby. Nikdo to nebere vážně, protože to není pravda!" Rozpačitá děvčata stále mlčela. Tento sprostý, zdánlivě pádný důkaz, byl ranou přímo do jejich srdce.

Člověk by nesměl nic vědět o dětské psychologii, kdyby patřičně neocehil vliv argumentů založených na konkrétní zkušenosti. Jedna, druhá-později se mi přiznaly-zečaly pochybovat.

To je přece pravda, jestli Ježíšek existuje, proč ho ony neviděly?

Angelina stála bledá jako smrt. "Bála jsem se, že spadne," řekla mi jedna z jejích přítelkyň. Učitelka zřejmě vychutnávala rozpačitost dětí. Konečně zvítězila: "zničila nenáviděného Boha".

Tu se stalo něco zcela neočekávaného. Angelina vyskočila, šla doprostřed třídy a s planoucím očima zvolala:

"A tak my ho zavoláme! Zavoláme všechny naráz: Ježíšku přiď!"

Všechna děvčata okamžitě vstala, sepjala ruce k modlitbě a se srdcem plným nesmírné naděje začala volat: "Přijď, Ježíšku!"

Tohle učitelka nečekala. Instinktivně couvla, ale oči z Angeliky nespustila. Nejprve chvilka mlčení, těžkého jako agonie, a pak jasný hlásek znovu pronesl: "Ještě!" - Byl to křik, který "boří stěny", vyprávěla mi jedna z děvčat. Strach, netrpělivost, pochybnosti na chvíli potlačené, ale schopné znovu se objevit, pocit solidarity, vzbuzený prudkým pohnutím jedné z nich, která se osvědčila jako vůdce - všechno tu bylo kromě očekávání "zázraku".

"Volala jsem, ale nečekala jsem nic zvláštního," přiznala se mi Gizela. Ale právě tehdy přišla odpověď z nebe. Takhle mi o tom vyprávěla děvčata, jichž jsem se dotazoval jedné po druhé. Některé formulace se mi nesmazatelně vryly do paměti. Byl jsem tehdy knězem, který ještě potřeboval znamení z nebe - vždyť podmínky tehdejšího života nebyly nijak lehké.

Nedívaly se ke dveřím, ale na zed před sebou, a na tomto bílém pozadí na Angelininu vtář. Ale náhle se dveře tiše otevřely. "jako by tam vnikalo denní světlo. To světlo stále sílilo, až se z něho stala ohnivá koule." Tehdy "je zachvátil strach", ale trval tak krátce, "že ani neměli čas zareagovat". Koule se rozevřela a v ní se objevilo Děťátko, "okouzující, jaké jsme ještě nikdy neviděli." Toto děťátko se na ně mlčky usmívalo. Jeho přítomnost byla "nekonečně sladká." Už se nebály, "pouze se radovaly." Trvalo to... minuty, čtvrt hodiny, hodinu? Zde se svědectví rozcházejí. V žádném případě netrvalo zjevení déle než jednu vyučovací hodinu. Děťátko "bylo oblečeno do bílého a podobalo se malému slunci." Od Něho vycházelo světlo. Denní světlo "vedle Něho vypadalo jako černé." Od Něho vycházelo světlo. Některá děvčata jím byla oslněna: "působilo to bolest očí". Jiné se na Ježíška dívaly bez bázně. Ten neříkal nic, jen se usmíval, pak se skryl ve světelné kouli a ta se "postupně rozplývala." Dveře se "sami od sebe" zavřely. Nadšená, se srdcem "přetékajícím radostí", nemohla děvčata promluvit ani slovo.

Tu ticho přerušil ostrý křik: Učitelka - otřesená, s očima lezoucíma z důlků - zaúpěla: "On přišel, On přišel!" Práskla dveřmi a "utekla".

Angelika jako by se probudila ze sna. "Právě to řekla - vidíte to? On existuje. A teď mu poděkujme"! Všechny si poslušně klekly a modlily se Otče náš Zdrávas a Sláva Otci. Potom vyšly ze třídy, protože zazvonilo a byla přestávka.

Zpráva o tom, co se stalo, se přirozeně roznesla. Přicházeli ke mě rodiče. Dotazoval jsem se děvčat jedné po druhé a mohu předpřísáhnout, že jsem v jejich výpovědích nezjistil žádné nesrovnalosti. Ale z vlastí mě ohromilo, že to, co se stalo, jim nepřiřadilo nijak zvláštní.

"Byly jsem v nesmázích, tak nám Ježíšek musel pomoci."

"A co učitelka," zeptala jsem se.

Gertrudu dali do blázince. Páni celou věc ututlali. Ona asi stále křičí:

" On přišel! On přišel !

Chápete, že za takové situace nemohla zůstat ve škole. Chtěl jsem ji navštívit. Marně. Kněžím kategoricky odmítali povolení vstoupit do toho ústavu pro duševně choré. Uvědomte si, že " případy " náboženské pomatenosti tam není málo. Ti, kdo špiní naši církev, téměř všichni končí šílenstvím. Teď se denně při mši svaté za Gertrudu modlí.

" A Angelina ? "

" Ukončila školu a pomáhá mamince. Aha, já jsem vám zapomněl říct, že je nejstarší v rodině s mnoha dětmi. Myslím si, že půjde do kláštera, ale od té doby, co jsem naposledy odjel, nemám o ní zpráv. Nevím, zda jste tomu všemu uvěřila, ale takové věci nejde samozřejmě racionálně dokázat. "

" Ale co když věřím v projevy Boží moci v našem světě, zvláště mezi pronásledovanými křesťany, a napíšete o tom, co jste mi vyprávěl ? "

" Souhlasím. "